

ΑΠΡΟΣΩΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗ – ΔΟΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ

Απρόσωπα ρήματα ονομάζονται όσα βρίσκονται στο γ' ενικό πρόσωπο και δε δέχονται ως υποκείμενο πρόσωπο ή πράγμα (απρόσωπη σύνταξη). Από αυτά μερικά απαντούν μόνο ως απρόσωπα, όπως τα χρή, μέλει, ἔξεστι, ενώ τα περισσότερα προέρχονται από προσωπικά ρήματα, ενεργητικά ή παθητικά.

Μερικά από τα συνηθέστερα **απρόσωπα ρήματα** είναι:

μέλλει (πρόκειται), ἄρκεϊ, νομίζεται, δεῖ (πρέπει), ὁμολογεῖται, δοκεῖ (φαίνεται καλό), πρέπει, ἔστι / ἔνεστι / πάρεστι (είναι δυνατόν), προσήκει (αρμόζει), συμβαίνει, ἔξεστι (είναι δυνατόν), φαίνεται, λέγεται, χρή (πρέπει) κ.ά.

Απρόσωπη σύνταξη έχουν και οι **απρόσωπες εκφράσεις**: αυτές είναι περιφράσεις που σχηματίζονται:

- α.** με το **ρήμα ἔστι** και ένα **αφηρημένο ουσιαστικό** ή το ουδέτερο ενός επιθέτου ή μιας μετοχής:
ἀγαθόν ἔστι (είναι καλό), καλόν ἔστι, ἀναγκαῖόν ἔστι, ἀνάγκη ἔστι, λόγος ἔστι (λέγεται), ἄξιόν ἔστι (αξίζει), δεινόν ἔστι (είναι φοβερό), ῥαδίόν ἔστι (είναι εύκολο), δέον ἔστι (πρέπει), δῆλόν ἔστι (είναι φανερό), δυνατόν ἔστι κ.ά.
- β.** με το **ρήμα ἔχει** και ένα **τροπικό επίρρημα**:
ἀναγκαιῶς ἔχει, κακῶς ἔχει, ἀρκούντως ἔχει, καλῶς ἔχει, δεινῶς ἔχει, ὀρθῶς ἔχει, εὖ ἔχει, ῥαδίως ἔχει κ.ά.

Τα απρόσωπα ρήματα και οι απρόσωπες εκφράσεις έχουν ως υποκείμενο:

- α. απαρέμφατο:**
Δεῖ τὸν παῖδα ζῆν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ παιδαγωγοῦ.
- β. δευτερεύουσα πρόταση**, κυρίως ειδική, πλάγια ερωτηματική ή ενδοιαστική:
Δῆλόν ἔστι ὅτι κέρδους ἔνεκ' ἀδικοῦσιν. Ἀγγέλλεται ὅτι βασιλεὺς ἀφίκετο.

Δ Ο Τ Ι Κ Η Π Ρ Ο Σ Ω Π Ι Κ Η

Κοντά σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις τίθεται συνήθως ένας προσδιορισμός σε δοτική πτώση που δηλώνει το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται το ρήμα και ονομάζεται **δοτική προσωπική**: *Ἐξεστὶ σοι, ὦ υἱέ, σῶσαι τὸν πατέρα. (είναι δυνατόν σε σένα).* Αντιστοιχεί στη γενική προσωπική της Ν.Ε. και συνοδεύει απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις.

Στην περίπτωση που συνοδεύει προσωπικά ρήματα διακρίνεται σε:

- α. δοτική προσωπική κτητική**: φανερώνει τον κτήτορα και συντάσσεται με τα ρήματα εἰμί, γίγνομαι, ὑπάρχω, όταν αυτά έχουν τη σημασία του «έχω»: *Παῖδες δέ μοι οὕτω εἰσίν. | Παιδιά δεν έχω ακόμα.*
- β. δοτική προσωπική χαριστική**: φανερώνει το πρόσωπο που ωφελείται, το πρόσωπο για χάρη του οποίου γίνεται αυτό που δηλώνει η πρόταση: *Κάλει μοι τοὺς οἰκέτας. | Κάλεσε για χάρη μου τους υπηρέτες.*
- γ. δοτική προσωπική αντιχαριστική**: φανερώνει το πρόσωπο που βλάπτεται από κάτι: *Πάντες πάντα κακὰ νοοῦσι τῷ τυράννῳ. | Όλοι ἄσχημα σκέφτονται για τον τύραννο.*
- δ. δοτική προσωπική ηθική**: φανερώνει το πρόσωπο που χαίρεται ή λυπάται: *Ἡ στρατιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ.*
- ε. δοτική προσωπική της συμπάθειας**: φανερώνει το πρόσωπο που συμπάσχει, το πρόσωπο που συμμετέχει συναισθηματικά σε ό,τι εκφράζει το ρήμα της πρότασης: *Διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς.*
- στ. δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου**: φανερώνει το πρόσωπο κατά την κρίση του οποίου ισχύει αυτό που λέγεται στην πρόταση: *Εὐδαίμων μοι ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ.*
- ζ. δοτική προσωπική της αναφοράς**: φανερώνει το πρόσωπο σχετικά με το οποίο ισχύει αυτό που δηλώνει η πρόταση: *Τῷ γὰρ καλῶς πράσσοντι πᾶσα γῆ πατρὶς.*
- η. δοτική προσωπική του ενεργούντος προσώπου** (ποιητικό αίτιο): φανερώνει το πρόσωπο που ενεργεί. Συντάσσεται με παθητικά ρήματα, κυρίως συντελικού χρόνου, και με ρηματικά επίθετα σε -τέος ή -τος: *Ὡφελήτέα σοι ἡ πόλις ἐστὶ | Πρέπει να ωφελείς την πόλη.*